INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji
Reg. č. CZ.1.07/1.2.03/02.0001

SBORNÍK

ODBORNÝ SPOLEČENSKOVĚDNÍ KEMP

26. - 30. SRPNA 2013

WWW.PODPORATALENTU.CZ

TENTO PROJEKT JE FINANCOVÁN Z PROSTŘEDKŮ PLZEŇSKÉHO KRAJE.

Obsah:

Dějepisný kemp ……..…… 3

Zeměpisný kemp ……. 15

DĚJEPIS

Helena VÝCHODSKÁ

1 Úvod

Dějepisný kemp 2013 potvrdil, že předcházející tři ročníky této akce se neminuly účinkem, přesněji, že přinášejí velmi pozitivní odborné výsledky. Od roku 2010 jsme v historické sekci svědky stále narůstajícího zájmu o účast žáků a studentů o tuto týdenní prázdninovou aktivitu. Mimo jiné se tak pro nás potvrzuje odborný předpoklad, že pojetí historického kempu jako souboru celodenních exkurzí coby vhodných, smysluplných atraktivních forem práce, je jednoznačně správný. I letos jsme tedy prostřednictvím pečlivě vybraných významných míst v západních Čechách chtěli žákům prezentovat specifika regionálních dějin.

Západočeský region poskytuje nezměrné množství kulturně-historických, technických, lidových či přírodních památek. Jejich prostřednictvím jsme se účastníkům kempu z řad studentů i pedagogů snažili přiblížit význam západočeského regionu pro národní, a dokonce i středoevropské či evropské dějiny. Naším hlavním cílem bylo působivě konkretizovat dětské představy o dějích v minulosti, které se na pozadí školního vyučování či tematických soutěží odehrávají přece jen velmi teoreticky. V letošním ročníku jsme proto sledovali především linii velmi moderního didaktického trendu, kterým jsou dějiny každodennosti.

Při sestavování exkurzí jsme se řídili několika hledisky. Důležitý byl pro nás jak pohled odborně-historický, tak didaktický a v neposlední řadě pohled zohledňující jistou atraktivitu objektů a jejich zajímavost pro dětské vnímání. Metodický záměr jsme zvolili v souvislosti s velmi moderním trendem učení o každodenních činnostech člověka, který, pokud je dobře pojat, může naplnit základní edukační cíle a záměry dějepisu a také celé skupiny školních předmětů Člověk a společnost. Proto jsme i letos vyhověli zájmu některých dalších odborných skupin o to připojit se k historickému programu, který posloužil ve vybraných dnech týdenního kempu jako obsahová páteř pro akce skupiny geografie a cizích jazyků. Naplnění interdisciplinárních vztahů, tedy účinné propojení historických, geografických a jazykových zájmů nadaných dětí, to byl další cíl, který jsme sledovali jako velmi hodnotný edukační výstup týdenních kempů.

Západní Čechy, a Plzeň především, jsou místy, která žáci a studenti ve většině případů neopustí pravděpodobně ani v době svých budoucích středoškolských či vysokoškolských studií. Právě proto jsme letošní program věnovali poměrně zevrubně historii krajského města a ve zbývajících dnech hodnotným a atraktivním objektům Plzeňského kraje (s výjezdem do jižních Čech). Pro kemp 2013 jsme zvolili regiony Chodska a Horažďovicka. Kulturní a historická specifika, která jsme v těchto historických celcích prezentovali, jsme doplnili také o různorodé didaktické aktivity. V letošním roce jsme také záměrně do programu zařadili odborné historické instituce (především muzea), kde se prostřednictvím hmotných historických pramenů velmi dobře propojí teorie s praktickými představami o každodenním životě v minulosti.

Krajské město Plzeň jsme v letošním kempu pojali tematicky. Plzeň historická, Muzea v Plzni – Plzeň v muzeích a Plzeň v historii pivovarů, to byl program tří dnů, které jsme strávili s účastníky

kempu přímo v krajské metropoli. Chodsko se v našem programu stalo klíčovým bodem právě pro zajímavá historická i etnografická specifika, která jsou unikátní v rámci celého našeho státu. Působivé architektonické celky, místa spojená s husitskou tradicí a samozřejmě jedna z nejvýznamnějších událostí v dějinách selského stavu v Čechách, to všechno byly náměty pro výběr míst v domažlickém regionu. Jižní hranici Plzeňského kraje jsme přesáhli poslední den historického kempu, kdy jsme vyjeli směrem k významným kulturně-historickým památkám jihozápadních Čech. Hrad Rabí, poutní kostel Lomec, Husinec či zámek Kratochvíle vytvořily logický celek, který žákům a studentům mimo jiné představil typická díla jednotlivých architektonických stylů v kulturní historii Čech a celé Evropy.

.

2.1 Pondělí 26. 8. 2013 – Plzeň historická

Pro první den dějepisného kempu jsme vybrali přímo krajskou metropoli. Zvolili jsme soubor památek a zajímavých míst, která měla prezentovat význam města z hlediska národních dějin a představit nehodnotnější architektonické objekty z období starší i nové historie.

Základem celodenního programu se stalo Náměstí republiky. Rozlehlý areál tohoto působivého městského centra jsme využili pro prezentaci architektonických stylů minulosti a také pro rekapitulaci „historie Plzně“, která je zde doslova personifikována v různorodých objektech. První zastávkou byl původní gotický kostel svatého Bartoloměje. Monumentální kostel s nejvyšší věží v České republice uprostřed náměstí a také hodnotný gotický interiér vzbudily v dětech maximální zájem. Také další zastávky byly ze strany dětí provázeny spontánním zájmem a přirozenou aktivitou. Byla to např. unikátní renesanční radnice, dílo architekta Giovanniho de Statia, který v letech 1554-59 v gotické frontě domů na severní straně náměstí několik z nich propojil, a vytvořil tak rozměrný celek pro projekt radnice. Srovnání estetického ideálu gotiky a renesance, jež jsou zde „odděleny“ zhruba padesátimetrovou vzdáleností, žáky zjevně zaujalo, neboť projevili zájem o rozbor jednotlivých historických uměleckých stylů vždy ve vybrané klíčové městské památce.

Stejně jako v loňském roce se proto i letos z organizačního hlediska vyplatilo naplánovat exkurzi městem pouze v hrubých rysech. Pro směr exkurze a pro výběr jednotlivých objektů bylo ideální zohlednit aktuální odborný zájem a přání dětí. O dalších prvcích sakrální architektury a jejich významech jsme proto diskutovali v kostele Nanebevzetí Panny Marie, tedy v původním františkánském klášteře. Dále jsme pokračovali k barokní budově plzeňského biskupství z „dílny“ Jakuba Augustona a k areálu třetí největší synagogy na světě, kterou je právě ta plzeňská. Historicko-architektonický přehled jsme skončili u měšťanských domů s freskami od Mikoláše Alše a přehledem městských budov v pojetí moderny 19. století. Poslední plánovaný objekt – monumentální fresku s názvem Historia mundi, zobrazující na jedné z budov současné pěší zóny klíčové postavy plzeňských dějin, jsme využili k zajímavému opakování a k didaktickým aktivitám. Účastníci historického kempu prokázali z hlediska pozornosti a vnímání nových faktů vynikající schopnosti, neboť ve všech didaktických úkolech, které měly prověřit jejich nově nabyté znalosti, žáci projevili překvapivé výsledky. Velmi nás však potěšily také živé dětské diskuse k historickým či současným „občanským“ tématům (investice do historických objektů, kulturní život v Plzni, objekty moderních kašen v sousedství gotického chrámu a renesanční radnice apod.).

2.2 Úterý 27. 8. 2013 – Muzea v Plzni, Plzeň v muzeích

Druhý den dějepisného kempu byl věnován nejvýznamnějším muzeálním expozicím v Plzni. Podstatnou část dne strávily děti v budově Západočeského muzea, v novorenesanční dvoukřídlé budově v Kopeckého sadech, která patří k nejkrásnějším dominantám historického jádra města Plzně. Její výstavba probíhala v letech 1897 – 1900 podle plánů architekta Josefa Škorpila. Na bohaté vnitřní výzdobě se podílela řada předních výtvarných umělců (Celda Klouček, Vojtěch Šaff , Augustin Němejc, František Ženíšek a další). Nejpodstatnější pro úterní polodenní program byla však nová expozice o pravěké a středověké historii Plzeňska s názvem Pohledy do minulosti Plzeňského kraje, jež byla instalována na jaře letošního roku.

Expozice je rozdělena do dvou částí. První z nich seznamuje návštěvníky muzea s pravěkým osídlením kraje od nejstarších dob do raného středověku. Tvoří ji mimo jiné 27 panelů s bohatou fotografickou dokumentací z terénních výzkumů, odkud děti čerpaly poznatky o pravěkém a raně středověkém osídlení kraje. Podstatné pro samostatnou práci účastníků kempu byly artefakty ve 34 vitrínách, které prezentují trojrozměrné předměty získané do sbírek muzea během více jak 130 let terénních archeologických výzkumů. Právě k této části expozice jsme na tento den sestavili hlavní didaktickou aktivitu. Mezi vystavenými exponáty, které měly děti zkoumat, jsou takové unikáty, jako eneolitická zoomorfní nádoba z Radčic, hliněná neolitická plastika ženy z Vochova, bronzové maskovité spony z Kyšic a Dýšiny, zlaté předměty z mohylových pohřebišť střední doby bronzové, bronzový štít z Plzně - Jíkalky a mnoho dalších výjimečných předmětů vyrobených pravěkým člověkem žijícím v Plzeňské kotlině. Žáci si také sami vyzkoušeli řadu činností s pravěkými nástroji, např. drcení obilí kamennými drtidly a žernovem či tkaní na vertikálním stavu. Pravěká expozice vzbudila doslova nadšení.

Druhou část hlavní stálé expozice Západočeského muzea tvoří výstava s názvem Pohledy do minulosti Plzeňského kraje – expozice Historie. Děti měly možnost proniknout do dějin západních Čech od 10. do poloviny 19. století. Nová, moderně pojatá výstava věnuje pozornost především rozmanitostem hmotné kultury na pozadí regionálních historických událostí. Expozice je členěna do kapitol - Stará Plzeň, středověká transformace, středověká vesnice, město v pozdním středověku, Plzeňsko ve válkách husitských a poděbradských, Jagellonská doba, renesance, třicetiletá válka, baroko, osvícenství, biedermeier a revoluce 1848. Zajímavá byla i možnost pracovat s dětmi v „mincovním kabinetu“ na konci expozice.

Soustředěnou práci v obou expozicích děti prověřily v závěrečném didaktickém testu (viz příloha). Jeho zpracování bylo skutečným vyvrcholením celodenní práce, neboť jednotlivé otázky, tvůrčí úkoly i celková koncepce testu byly sestaveny s vysokými nároky. Přesto byli všichni organizátoři historického kempu překvapeni vynikajícími výsledky, nápaditými odpověďmi dětí i celkovou pozorností.

Podvečerní program jsme sestavovali především s ohledem na předchozí náročnou studijní práci dětí v muzeu. Zvolili jsme proto vycházku s nabídkou několika cílů. Děti si vybraly jednak pohled na historické jádro Plzně i na moderní okrajové čtvrti s ptačí perspektivy – totiž výjezd na vrcholek výškové budovy tzv. Bohemie. Tento pohled nám pomohl představit Plzeň nejen jako město historické, ale také město průmyslové, sportovní a velmi živé v tom celku, který představuje se všemi odtud viditelnými předměstími a okrajovými čtvrtěmi.

Druhým objektem, který nakonec „zvítězil“ v dětské volbě byl tzv. Mikulášský hřbitov, jakýsi plzeňský Slavín. Nedaleko odtud nad řekou Radbuzou vyrostl na počátku 15. století kostelík sv. Mikuláše a sv. Jana Křtitele. Na pozemcích okolo kostela zřídilo město Plzeň roku 1414 předměstský hřbitov pro pohřbívání chudiny. Mikulášský hřbitov je tak nejstarší hřbitovní památkou v Plzni. Po josefínských reformách, které mimo jiné zakazovaly zřizování a udržování hřbitovů uvnitř městské zástavby, byl zrušen hřbitov na náměstí u kostela sv. Bartoloměje, a využívat se tedy začalo především lokalit na předměstí. Významně se v této době rozšířil právě Mikulášský hřbitov, kde bylo pochováno mnoho výjimečných plzeňských osobností - purkmistři Matěj Kopecký (†1854), dramatik J. K. Tyl (†1856), podnikatel ing. Emil Škoda (†1900) a řada dalších. Tehdy také získal celý areál parkovou úpravu se zajímavými architektonickými prvky.

Cestou zpět jsme účastníky kempu ještě provedli obnovenou městskou částí tzv. předních Slovan, kde se dá na měšťanské zástavbě velmi dobře pochopit estetický ideál architektury přelomu 19. a 20. století. V podstatě už nás ani nepřekvapilo, že i po skutečně tak namáhavém dni, děti projevily zájem o další objekty, především o mohutný pomník Josefa Kajetána Tyla, který měl původně zdobit jeho hrobku a také o plastiku Jiřího Trnky. Obě díla jsou dnes umístěna do parku před Mikulášským gymnáziem.

2.3 Středa 28. 8. 2013 – Chodsko

Historické události na Domažlicku, významné osobnosti, architektonické památky a etnografické tradice se staly námětem třetího dne historického kempu. Prvořadým objektem regionální i národní historie spojeným zde s dobou raného novověku je celek jedenácti chodských obcí. Právě tento region se stal centrem selského povstání v 17. století. Chodsko a Domažlicko jsou oblasti, které velmi dobře propojují tématiku historickou a geografickou, proto dějepisného programu využili i účastníci zeměpisného kempu.

Cesta na jihozápad Plzeňského kraje nás nejdříve zavedla do Horšovského Týna. Původně středověké město na důležité zemské stezce bylo pro krásu a zachovalost svých historických památek vyhlášeno městskou památkovou rezervací již roku 1953. Hlavní pozornost jsme však věnovali zámku. Vznikl jako gotický hrad na významném strategickém místě cestou z Prahy do Bavor. Důvodem ke stavbě bylo opuštění opevněného biskupského dvorce v nedalekém Horšově, který zde stál již od 12. století. V polovině 13. století přestal z fortifikačních důvodů vyhovovat, a proto byl na skalnatém ostrohu v blízké kupecké osadě zvané Týn - později Horšovský – vystaven jedním z pražských biskupů raně gotický hrad kastelového typu. Jeho část dnes představuje perla celé zámecké prohlídky, gotická kaple. Z církevních rukou hrad přešel do rukou světských samozřejmě v době husitských válek. Hradními pány se stali nejdříve Ronšperkové a okolo roku 1535 významný rod pánů z Lobkovicz. Právě Lobkoviczové nechali hrad přestavět na zámek v novém, tehdy moderním renesančním slohu, a to roku 1550. Dnešní zámek Horšovský Týn je cenný právě tím, že po této renesanční přestavbě v 16. století nebyl již později přestavován. Jeho majitelé se však přece jen i nadále měnili. Na počátku 17. století se páni z Lobkovicz aktivně účastnili stavovského povstání, což mělo za následek konfiskaci jejich majetku. V roce 1623 pak panství koupil jako levný pobělohorský konfiskát štýrský hrabě Maximilian Trauttmansdorff. Trauttmansdorffové pak vlastnili zámek více než 300 let až do roku 1945, kromě drobných

úprav na počátku 19. století jej však nikterak nepřestavovali. V roce 1996 byl celý areál pro svoji výjimečnou historickou hodnotu prohlášen Národní kulturní památkou.

Druhým cíle tohoto dne bylo centrum celého regionu, město Domažlice. Exkurze po městě byla věnována několika tématům, z nichž první byly místní archeologické nálezy z období pravěku. Milavečská kultura (pojmenovaná podle obce Milavče vzdálené cca 5 km od Domažlic) představuje specifické etnikum mladší doby bronzové ze 13. stol. př. n. l. Jedna z mohyl této kultury byla vybavena výjimečnými milodary a mimo jiné obsahovala také pohřeb významného válečníka. Známý bronzový vozík z této mohyly je dnes uložen v Národním muzeu v Praze - domažlické muzeum vlastní jeho přesnou kopii.

Dalším tématem byla úloha Domažlic v době přemyslovských knížat a králů, kdy se klíčovou rolí stala ostraha nově ustanovených hranic českého státu. Hlavní úlohu sehrálo Domažlicko v nově se formujícím knížectví Přemyslovců. Pravděpodobně v 10. století zde bylo založeno důležité hradiště Tuhošť, které dalo název celému kraji a je dodnes uchováno v latinském jménu Tusta a v německém názvu města Domažlic – Taus. Hradiště využívalo výhod důležité stezky spojující Prahu s bavorským Řeznem a v jejím pokračování pak s jihoevropskými státy. Do této doby ostatně spadá i nejstarší psaná zmínka o Domažlicích, kterou lze najít v opisu listiny knížete Boleslava II. z roku 993, kde autor zmiňuje výnosy z cel v „Domasilicich“. K dalšímu podstatnému posunu došlo ve 13. století. Zakladatelské aktivity českého krále Přemysla Otakara II. v šedesátých letech 13. stol. změnily dosavadní trhovou osadu na opevněné královské město. Přemysl Otakar II. se soustředil především na fortifikaci, a město tak bylo opevněno příkopy, valy a mohutnými hradbami se dvěma desítkami půlválcových věží. Hradby byly dále zesíleny na jedné straně hradem s početnou posádkou a na druhé straně budovou augustiniánského kláštera.

Vrcholným tématem exkurze po městě se staly místní události husitské doby. Už v prvních desetiletích 15. stol., ještě v době působení Jana Husa, se začaly projevovat rozpory především mezi domažlickými německými měšťany a Čechy. Právě měšťané německé národnosti (katolíci) město opustili na počátku husitských bojů, a Domažlice se tak staly městem s výraznou převahou českého obyvatelstva. Nejdůležitější událostí regionálních dějin je však bitva na blízkém vrchu Baldov roku 1431. V. křížová výprava, vedená kardinálem Cesarinim, čítala desítky tisíc rytířů. Křižáci, vyčkávající u Domažlic příchodu husitských vojsk, při zvuku husitského chorálu „ktož sú boží bojovníci“ a při pohledu na blížící se polní vojsko propadli panice a kvapně ustupovali k blízké bavorské hranici. Husité křižáky pronásledovali hluboko na německé území. Legenda vypráví dokonce o zběsilém útěku kardinála Cesariniho, který cestou od Domažlic ztratil svůj široký klobouk - na tomto místě dnes stojí uprostřed krajiny dřevěný gloriet.

Na závěr exkurze městem jsme věnovali pečlivou pozornost architektuře, která vytváří na domažlickém náměstí a v přilehlých ulicích unikátní renesanční celek. Měšťanské domy získaly charakteristická loubí, která jsou známa z historických vyobrazení města, již roku 1592.

Vrcholným tématem ve středečním programu však bylo povstání domažlických Chodů na konci 17. století. K jeho působivé prezentaci jsme vybrali jednak Újezd u Domažlic, tedy přesněji Kozinův statek, a jednak zámek Lamingenů z Albenreuthu v Trhanově. Chodové, svobodní sedláci, kteří z pověření českého panovníka střežili hranice státu a dbali o bezpečný

provoz na obchodní stezce, žili v zemědělských vesnicích v okolí Domažlic. Zmínky o svobodných chodských vsích pocházejí minimálně již z roku 1325. Za výjimečnou službu na hranicích i za věrnost panovníkovi Chodové získávali opakovaně výjimečné výsady od mnohých českých králů – Jana Lucemburského, Jiříka z Poděbrad, Vladislava Jagellonského a dalších. Ke kritickým historickým událostem došlo na počátku 17. století, kdy se Domažlice připojily ke stavovskému povstání proti Habsburkům. Po prohrané bitvě na Bílé hoře Domažlice stanuly na místě poraženého a byly tak odsouzeny ke konfiskaci značné části majetku. Mimo jiné se jednalo i o chodské vsi. Novým pánem těchto příhraničních oblastí se stal Maxmilán z Lamingenu a Albenreuthu, v chodském nářečí zvaný Lomikar. Právě s ním vedli Chodové mnohaletý boj o původní privilegia zaručující selskou svobodu, kterou nový pán nerespektoval a neuznával. Lamingen prosazoval názor, že platnost těchto středověkých privilegií již dávno pozbyla původního významu, a ze svobodných sedláků se tak měli stát nevolníci. Po dramatických událostech, v jejichž centru stáli hlavní hrdinové tohoto povstání – Kryštof Hrubý z Draženova, Matěj Vogeltanz z Klíčova, Jan Selner a v neposlední řadě Jan Sladký Kozina z Újezda – byla chodská rebelie potlačena. Kozina byl roku 1695 před zraky povinně přihlížejících rychtářů chodských obcí oběšen na plzeňském popravišti.

Hlavní události chodského povstání i mnohé detailní informace ze života tehdejších osobností jsme v historickém kempu prezentovali nejdříve ve velice příjemném prostředí malého vesnického muzea v Újezdě. Kozinův statek je připraven pro návštěvníky jednak jako průřez hlavními událostmi této chodské rebelie, jednak jako ukázka každodenního života selského stavu na jihozápadě Čech v období raného novověku. Děti zaujala kromě jiného především forma prohlídky, která byla vedena v bulačině – chodském nářečí. Dalším objektem, který jsme zvolili k dokreslení všech souvislostí, byl "Lomikarův" zámek v Trhanově.

Závěrečným bodem středečního rozsáhlého programu byla chodská vesnice Klenčí pod Čerchovem. Opustili jsme dramatické události chodského povstání a soustředili se na osobnosti spojené s tímto regionem a s touto vsí na přelomu 19. a 20. století – na místního kněze a spisovatele Jindřicha Šimona Baara a na rodáka z Trhanova, lékaře středoevropského významu, MUDr. Josefa Thomayera.

J. Š. Baar je po právu nazýván spisovatelem Chodska. Byl především autorem próz z místního prostředí, básníkem a sběratelem pohádek. Jeho díla doslova sestavují plastický národopisný obraz tohoto kraje. Spisovatel pocházel ze selské rodiny, která ho však podporovala na studiích (základní školu navštěvoval v Klenčí, gymnázium v Domažlicích). Roku 1888 se zapsal na pražskou bohosloveckou fakultu a již zde přispíval do studentských časopisů prvními literárními pokusy. V roce 1892 se stal knězem a z tohoto titulu působil na různých místech v Čechách. Teprve po několika letech, roku 1919, se vrátil do rodného Klenčí, kde se až do své smrti věnoval literární činnosti. K jeho nejhodnotnějším dílům patří např. povídka Pro kravičku (1905) nebo román Jan Cimbura (1908).

Josef Thomayer je považován za zakladatele české lékařské vědy, ale v dobovém kontextu také velkého vlastence, nadaného prozaika a fejetonistu. Byl žákem Jana Nerudy a svá prozaická díla psal pod pseudonymem R. E. Jamot (přesmyčka z písmen jeho skutečného příjmení). Pro českou vědu je to však především představitel velkého pokroku ve vnitřním lékařství. Josef Thomayer se narodil 23. března 1853 v Trhanově. Při studiích na klatovském gymnáziu se spřátelil s Emilem Frýdou (Jaroslavem Vrchlickým) a oba zde začali s literární

tvorbou. Po maturitě v roce 1871 odešel na medicínu do Prahy, kde se mimo jiné seznámil s Janem Nerudou a Vítězslavem Hálkem, vydavateli právě obnoveného časopisu Lumír. Právě v tomto časopise J. Thomayer publikoval své literární práce. Přátelil se s mnohými osobnostmi veřejného pražského života – J. V. Sládkem, Z. Winterem, S. Čechem, A. Jiráskem, M. Alšem a J. V. Myslbekem. Pro mnohé z nich se stal po studiích osobním lékařem. Jak už bylo řečeno, hlavní Thomayerův přínos však tkví v lékařské vědě. Na přelomu století se stal jednak vynikajícím praktikem, lékařem, který se své lékařské praxi nejvíce věnoval především problematice chorob ledvin, srdce a nervů, jednak vědeckým pracovníkem, který se zasloužil o publikování nových poznatků v medicíně. Roku 1880 založil odborné periodikum Sbírka přednášek a rozprav (později známé jako Sbírka Thomayerova), avšak za jeho nejvýznamnější odborné dílo je považována Patologie a terapie nemocí vnitřních (1893). Po Josefu Thomayerovi, který zemřel roku 1927, je pojmenována Fakultní Thomayerova nemocnice v Praze 4 (založena v roce 1954).

2.4 Čtvrtek 29. 8. 2013 – jihozápadní Čechy

Pro čtvrtý den dějepisného kempu jsme zvolili nejjižnější cíp Plzeňského kraje s přesahem do jižních Čech. Architektonický program nás lákal především nabídkou stylů, bohatostí kulturně-uměleckých památek na relativně malém prostoru, historický program pak představoval především lákavé téma husitství a renesančních podnikatelských tradic, především rybníkářství. Historický program zaujal také skupinu zeměpisného kempu a kempu německého jazyka, které jej využily pro své zaměření.

Jednou z nejpůsobivějších památek jihovýchodního cípu Plzeňského kraje je bezesporu komplex největší hradní zříceniny v naší zemi, hrad Rabí. Hrad vznikl na počátku 13. století ve formě strážní obytné věže a jeho úkolem bylo chránit obchodní cestu spojující města Sušice s Horažďovicemi a také značně bohatá rýžoviště zlata podél řeky Otavy. Původní hrad byl založen pravděpodobně německými hrabaty z Bogenu a později užíván rodem Wittelsbachů - území Sušicka patřilo od roku 1124 do roku 1273 Bavorsku. Dalšími obyvateli hradu byli páni z Velhartic a od 14. stol. rod Švihovských z Rýzmberka, příbuzní pánů z Velhartic. Ti také celý areál na přelomu 14. stol. a 15. stol. přestavěli a opevnili tak, že patřil k nejpevnějším v Čechách. Tíživé období přišlo na počátku 15. stol., kdy hrad vlastnil Jan z Rýzmberka, jenž byl znám jako politický činitel a jako odpůrce husitů. Proto také husitská vojska hrad dvakrát obléhala a dobyla, a to v roce 1420 a 1421. Jak známo, při druhém obléhání byl před branami hradu vážně zraněn v oblasti pravého oko vojevůdce Jan Žižka z Trocnova. Dalším proslulým majitelem hradu byl Půta II. Švihovský z Rýzmberka - nejvyšší zemský soudce - který se díky svému nesmírnému bohatství a vlivnému postavení zasloužil o nebývalý stavební rozmach objektu. Přestavba probíhala pravděpodobně za účasti předního architekta Benedikta Rejta. Hradní areál byl pod jeho vedením obehnán mohutnou obrannou zdí se systémem předsunutých dělových bašt. V následujících staletích období hrad střídal mnohé majitele až jej v prvním desetiletí 18. století už jako zpustlý získal šlechtický rod Lamberků. Roku 1710 konečnou zkázu hradního areálu dokonal požár a také fakt, že volně přístupný hrad sloužil jako snadný zdroj stavebního kamene pro obyvatele okolních vsí. Lamberkové proto zříceninu v roce 1920 darovali Spolku pro zachování uměleckých, historických a přírodních památek v Horažďovicích. V roce 1954 byl hrad předán do rukou státu a roku 1978 vyhlášen Národní kulturní památkou.

Na hradě Rabí jsme využili kromě všech přístupných působivých prostor také aktuální nabídky divadelního představení, které dětem přiblížilo jedno z tradičních středověkých „zemědělských“ odvětví – včelařství. Tato zajímavá doplňková chovatelská činnost je známa ve světovém kontextu už od mladší doby kamenné, v kontextu českých dějin pak od doby starých Slovanů.

Dále jsme toho dne pokračovali cestou za středověkými výrobními tradicemi jihozápadních Čech. Dalším tématem bylo rybníkářství a dalším místem Vodňany. Město proslulé svou soustavou rybníků a architektonickými památkami jsme představili nejen v historických souvislostech, ale také jako město s nejznámější střední rybářskou školou a v současnosti i vysokou školou vodního hospodářství a ekologie. Rybníkářství má na českém jihozápadě dlouholetou tradici. Nejstarší doložený rybník na území Čech byl založen v roce 1115 (zakládací listina kladrubského kláštera). V oblasti Třeboňské pánve se začaly budovat rybníky za vlády Jana Lucemburského a následně i Karla IV. - tehdy vznikl nejstarší jihočeský rybník Dvořiště.

V Čechách rozvoj rybníkářství podporovaly především rody Vítkovců, později Rožmberků a Schwarzenberků. Největší rozmach prožilo rybníkářství po objevení třístupňové metody chovu ryb v 15. století. Rybníky byly tehdy zakládány téměř na všech příhodných místech a v kraji působili nejslavnější čeští rybníkáři jako Josef Štěpánek Netolický a Jakub Krčín z Jelčan. V 18. století došlo v důsledku josefínských reforem k úpadku, kdy byly mnohé rybníky zaváženy a vysoušeny. Reformy zvýhodňovaly cenu pšenice, a tak plocha rybníků ustupovala jejímu pěstování. Počátkem 19. století bylo v jižních Čechách vysušeno 5 velkých a 12 malých rybníků. Ve 20. století se počet rybníků ustálil a místy došlo i ke zvýšení jejich počtu vlivem výstavby požárních nádrží, které se dají považovat za rybníky moderního ražení.

Do programu unikátních pamětihodností jihozápadních Čech jsme jako další místo vybrali poutní kostel v Lomci. Tato památka leží ukryta před zraky turistů uprostřed lesů v libějovickém kraji na přesné hranici prachatického a strakonického okresu mezi městy Netolice a Vodňany. Počátky tohoto místa sahají do dávné minulosti - archeologické nálezy zde odkryly slovanské mohyly (celkem 62) pocházející 6. – 9. století. Název Lomec se traduje již od konce 14. stol., základem se stal nedaleký lom, kde se těžil kámen. Celý kraj v historii patřil postupně Malovcům, Rožmberkům, Janu hraběti Zrinskému, Švamberkům, Buquoyům a Schwarzenberkům. Za svou proslulost vděčí Lomec především šlechtickému rodu Buquoyů, kteří na své panství přivezli cennou rodinnou památku, věrnou kopii proslavené sošky Panny Marie de Foya u Bruselu, pro kterou vybudovali důstojný stánek – lomeckou svatyni, poutní kostel Jména Panny Marie. Jedná se o mimořádně vzácné dílo české barokní architektury. Záměr vybudovat zde votivní kapli vyšel v 17. století od hraběte Karla Filipa Buquoye. Základní kámen byl položen roku 1699 a po následující tři roky zde pracovalo mnoho odborníků - Jiří Hablesreuter, Matěj Tischler z Rožmberka a Martin Pichler z Frymburka. Přestože je dodnes poněkud „otevřená“ osobnost architekta, projekt je nejčastěji připisován Janu Santinimu Aichlovi. Kostel byl pravděpodobně podle jeho plánů ve vrcholně barokním duchu dokončen roku 1702. Kromě specifického exteriéru je lomecká svatyně známa svou vnitřní výzdobou. Uprostřed kostela stojí hlavní oltář v podobě zmenšené napodobeniny Berniniho papežského oltáře v chrámu sv. Petra v Římě, což je dílo řezbáře Jana Wauschera z Lince. Dnes oceňují znalci tento dřevěný a pozlacený oltář jednak pro jedinečnost myšlenky, jednak pro dokonalé zpracování. Je zde uplatněn starokřesťanský zvyk, svatostánek je totiž zavěšený nad obětním stolem. Tento tzv. baldachýnový typ oltáře

se v současnosti kromě Lomce a chrámu sv. Petra v Římě nachází ve španělském městě Vittoria.

Předposlední objekt čtvrtečního programu soustředil dětskou pozornost na jednu z nejvýznamnějších kapitol české historie, na období husitství. Naším cílem se stalo rodné město Mistra Jana Husa – Husinec. Podle Františka Palackého se zde Jan Hus narodil roku 1369 (podle jiných pramenů až roku 1373). Místem narození a jeho dětství byl podle tradice dům čp. 36, který patřil rodině „stavu obecného, avšak rodičů vždy poněkud zámožnějších". Po studiích na univerzitě v Praze se Hus stal kazatelem v nově zřízené kapli Betlémské, odkud byl však za své názory červnu roku 1412 klatbou vykázán. Dalšími místy spojenými s jeho osudem jsou např. Kozí hrádek či Krakovec, kde pobýval před svou cestou do Kostnice. Do tohoto říšského města se rozhodl odjet na církevní koncil 11. října 1414. Zde byl také za své názory upálen dne 6. července 1415. Po Husově smrti se několik let formovalo hnutí, které pak otevřelo pro celou Evropu kapitolu tzv. reformace. Na tuto slavnou éru našich a evropských dějin odkazuje v Husinci rodný Husův dům, který je dnes v renesančním stylu (zřejmě přestavěn kolem roku 1616) upraven jako malé muzeum. Od roku 1978 je stavba národní kulturní památkou. Výklad Husových osudů i složitých souvislostí vzniku a průběhu husitství v Čechách jsme po exkurzi chtěli prověřit souhrnným pracovním listem. Výsledky byly nad očekávání pozitivní, děti doplňovaly správně i velmi detailní faktografii, kterou jsme prezentovali celý den.

Jako poslední cíl tohoto dne byl naplánován zámek Kratochvíle. Renesanční klenot v bažinaté krajině mezi rybníky Netolické pánve se stal úžasným zakončením velmi náročného dne. O Kratochvíli se říká, že vznikla jako panský rozmar, který přinesl úchvatný výsledek. Na místě dnešního zámku stával původně hospodářský dvůr nazývaný Leptáč, který v roce 1569 věnoval Vilém z Rožmberka regentu rožmberského dominia a známému budovateli jihočeských rybníků Jakubu Krčínovi z Jelčan. Krčín v těchto místech postavil nový dvůr, kolem něhož zřídil rozsáhlou loveckou oboru. Takto půvabně položený dvůr se rožmberskému vladaři zalíbil natolik, že jej v roce 1579 zpětně směnil s Krčínem za městečko Sedlčany s 10 vesnicemi a zároveň pověřil vlašského stavitele Baldassara Maggiho z Arogna, aby mu postavil po vzoru italských vil v sousedství Leptáče nový lovecký zámek. Maggi rozvrhl areál do velkého obdélníku s parkem a s ohradní zdí. Přímé vzory pro tento rožmberský letohrádek lze nalézt jen na několika místech v Itálii. Obtížné terénní podmínky, které byly dány především bažinatým podkladem, si vyžádaly zpevňování základů olšovými piloty, které za nepřítomnosti vzduchu v bahně zkameněly a staly se důležitým statickým prvkem celé stavby. Náročná stavba celého areálu byla dokončena v obdivuhodně krátké době 6 let (1583 - 1589), a to včetně rozsáhlé malířské a štukové výzdoby. Každý host měl být ohromen bohatstvím, uměnímilovností a vkusem majitele, jeho mocí a společenským postavením. Záměr se zjevně podařil, neboť tento pocit přetrvává u návštěvníků dosud. Zámek Kratochvíle je v našem renesančním stavitelství svým architektonickým řešením i výzdobou prostorem skutečně ojedinělým. Nadšení pro hravou renesanci, která se odráží v názvu zámku, bylo zřetelné i u dětí všech tří skupin, a to přesto, že šlo o závěr nejnáročnějšího dne týdenního programu.

2.5 Pátek 30. 8. 2013 – Pivovary v historii Plzně

Poslední den dějepisného kempu jsme věnovali tradičnímu středověkému plzeňskému řemeslu, výnosnému obchodu a později světoznámé průmyslové výrobě – produkci piva. Pivovarnictví a sladovnictví jsou specifická témata regionálních dějin i horké současnosti. Stejně jako předcházející den i v pátek program dobře naplňoval mezipředmětové vztahy historie a geografie, proto byl využit oběma skupinami.

Dopolední program byl věnován exkurzi do Měšťanského pivovaru. Historie vaření piva sahá ve světovém kontextu do doby starověkého Sumeru před 7 tisíci lety. V Čechách je z jeho produkce spojena s keltským a později slovanským obyvatelstvem. V Plzni samotné v podstatě nelze oddělit založení města od počátků vaření piva, neboť doklady o jeho produkci jsou známy z období krátce po založení města v roce 1295. Právo sladovat, vařit a čepovat pivo bylo dědičné a vztahovalo se vždy k měšťanovu domu. Od krále Václava II. obdrželo toto právo 250 plzeňských měšťanů. Po celý středověk se však s ohledem na dnešní vkus vařilo v Plzni pivo ne příliš valné chuti. Kvalitní piva se do města dovážela, a to z Bavor nebo ze Saska, lacinější pak z blízkého okolí. Jako cesta ke zkvalitnění výroby piva se v Plzni podařilo v roce 1839 prosadit, aby se právovářeční měšťané spojili a stali se podílníky moderního pivovaru. Měšťanský pivovar otevřel svou bránu roku 1842, kdy také nový sládek Josef Groll uvařil první várku piva podle nové receptury, tzv. plzeňského ležáku. Věhlas nového piva se rychle rozšířil a „plzeňské“ se brzy začalo vyvážet. Plzeňský ležák záhy pronikl do západočeských lázní, kde ho objevili bohatí pacienti z německých zemí, z Anglie a z Francie. V sedmdesátých letech 19. století se proslavil i v Americe. Podle světových zvyklostí bylo zapotřebí zaregistrovat ochrannou známku, a tak roku 1898 vznikl Pilsner Urquell - Plzeňský Prazdroj.

Pivovarnictví jako slavné odvětví českého průmyslu, to byl hlavní námět působivé prohlídky přímo v areálu pivovaru. Děti poznaly jednak zásady dnešní výroby a jednak se seznámily s mnohými historickými řemesly s pivovarnictvím spojenými.

Odpolední program byl věnován Pivovarskému muzeu, a především návštěvě historického podzemí. Spletitá síť středověkých sklepů pod měšťanskými domy, známá jako plzeňské podzemí, představuje velmi atraktivní historický objekt. Pro poznání života středověkého i novověkého města je nezastupitelný. Nejstarší podzemní prostory byly budovány již s prvními měšťanskými domy při založení města roku 1295, poslední části systému byly vyhloubeny v 18. století. Sklepy sice původně sloužily k udržování potravin, avšak neméně důležité bylo využití chladných podzemních prostor pro výrobu piva, které zde kvasilo, zrálo a skladovalo se. Ve sklepích právovářečných domů byl mimo jiné i ideální přístup k vodě. Studní a vodních jímek zde archeologové našli 360. V průběhu staletí byl systém chodeb plzeňského podzemí rozšiřován a prohlubován, vznikla až tři patra vzájemně propojených sklepů. Původní právovářečné sklepy se tak mimoděk staly součástí obranného systému města a sloužily v dobách válek nejen jako bezpečné skladiště potravin a útočiště pro obyvatele, ale byly také využívány jako komunikační trasy. V této souvislosti děti nejvíce zaujal hradební obranný systém, parkánové hradby a v závěru prohlídky také unikátní technická památka z 16. století – vodárenská věž.

3 Závěr

Již v loňském roce, po absolvování třetího ročníku odborného dějepisného kempu, jsme konstatovali posun v našich plánech i hodnoceních. Cílem metodika i odborného lektora v ročníku 2013 bylo nabídnout dětem co nejpestřejší a nejširší spektrum témat, konkrétních kulturně-historických objektů, forem práce a didaktických výstupů. Pro organizaci dějepisného kempu znamenal tento úmysl především velmi pečlivý výběr programu, náročnou metodickou přípravu a v neposlední řadě i nutnost aktuálně přizpůsobovat různé formy práce dětským zájmům během týdenního historického soustředění. Během předcházejících ročníků jsme již přivykli tomu, že od žáků a studentů, kteří představují účastníky krajské olympiády či vítěze okresních kol, odborný zájem o historii můžeme předpokládat a nadstandardní znalosti očekávat. Přesto nás opět nesmírně pozitivně překvapila setrvalá pozornost dětí, zvídavost, zájem o novou historickou problematiku a prokazatelné pochopení nových námětů. Detailní znalosti, schopnost samostatně či skupinově pracovat, mnohé specifické historické dovednosti – to všechno jsme průběžně prověřovali v didaktických aktivitách, jež jsme připravovali jako výstupy z každého dne a z každé části odborného historického programu.

Žáci a studenti, kteří se přihlásili do historického kempu 2013, opět o něco posunuli naše plány na příští ročník. Byli nejen kultivovaní, nadšení pro zvolený obor, zvídaví, pracovití a pozorní, ale projevovali i osobní spontánní zájem o dílčí témata, která jsme jako tvůrci programu skutečně zamýšleli (každodenní život městského i selského stavu, architektura a urbanismus, dějiny české konfese…).

Také letošní dějepisný kemp potvrdil, že akce pořádané pro talentované děti mají mimořádný význam. Jsme přesvědčeni, že právě takové akce, při nichž žáci základních škol a studenti škol středních poznají západočeský region v mnohých zajímavých, lákavých a atraktivních souvislostech, přivedou coby zpětná vazba dnešní talentované děti k budoucímu vysokoškolskému studiu právě v Plzni. Jejich další aktivity občanské, kulturní či politické a také jejich budoucí profese tak pomůžeme nasměrovat právě do tohoto kraje. Věříme, že zajímavé exkurze a tvůrčí metodická práce s dětmi, kterou plánujeme i do příštích ročníků akce Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji, tuto vizi může naplnit.

4 Použitá literatura

BĚLOHLÁVEK, M.: Dějiny Plzně. 1. Od počátků do roku 1788. Plzeň, 1965
BĚLOHLÁVEK, M.: Vzpomínky na starou Plzeň. Plzeň, 2000. ISBN 80-7211-082-9
DOUŠA, J.: Dějiny Plzně v datech: od prvních stop osídlení až po současnost. Praha, 2004. ISBN 80-7106-723-7 .
ČEPELÁK, V.: Dějiny Plzně. 2. Od roku 1788 do roku 1918. Plzeň, 1967.
KUMPERA, J.: Západní Čechy od A do Z: historie, památky, příroda. Praha, 2003. ISBN 80-7306-060-4.
MENCL, V.: Sedm kapitol z její výtvarné minulosti. Plzeň, 1961.
VÝCHODSKÁ, H.: Dějepis hrou. Plzeň, 2008.

5 Kontakt na autora

PaedDr. Helena Východská
Katedra historie FPE ZČU v Plzni
hvychod@khi.zcu.cz

Přílohy

Příklad didaktické aktivity s historickým námětem

ZEMĚPIS

JIŘÍ SUDA, JIŘINA VILDMANOVÁ

1 Úvod

V letošním roce již počtvrté proběhl zeměpisný kemp talentované mládeže Plzeňského kraje. Soustředění bylo určeno, jako v minulosti, pro úspěšné řešitele krajských kol zeměpisné olympiády. Zkušenosti organizátorů z minulých let potvrdily, že takováto setkání se staly vyhledávanou tradicí (viz přihlášky) a že jsou oblíbenou akcí před začátkem nového školního roku. Pořadatelé i letos mohli stavět na osvědčeném modelu komplexní terénní výuky, který byl ve všech předchozích letech velmi dobře přijat (hodnocení kempu).

Záměr letošního programu vycházel ze dvou částí. Prvým nosným tématem byla Plzeň, jako historické, kulturní a hospodářské centrum, druhým tématem bylo zvoleno Chodsko. Nutno podotknout, že i letos v rámci svědčené spolupráce s účastníky historického kempu, byly ve třech dnech spojené obě skupiny (mezipředmětové vazby a komplexnější chápání souvislostí). Navíc bylo v letošním roce zohledněno přání z loňska, aby program nebyl tak nabitý a aby zbyl prostor na „neformální povídání, besedy a hry“. V letošním roce se tak během celého soustředění soutěžilo, řešily se, s pomocí indicií, nejrůznější problémy, a jednotliví vítězové získávali symbolické ceny.

2.1 Pondělí 26. 8. 2013 – Plzeň

Beseda o Plzni a Plzeňském kraji

Osnova přednášky a besedy:

- Poloha kraje v rámci ČR a Evropy
  Nástin vývoje osídlení, první osídlená centra a oblasti, památky
  Zemské stezky
- Geologický vývoj
  Nerostné suroviny – uhlí, železná ruda, drahé kovy, kaolín, vápenec, barevné kovy, uran
- Reliéf
  Vznik pohoří, zlomové linie, vývoj říční sítě, říční terasy
- Vodstvo Plzeňského kraje
  Soutok čtyř řek, povodně, přehradní nádrže,
- Klima a jeho vliv na hospodářství
- Půdy a jejich využití v zemědělství
- Vliv lidí na krajinu

Techmania Science Center o. p. s.

Tylova 1/57 (areál Škoda, V. brána)

Známá instituce neformálního vzdělávání byla otevřena v listopadu 2008 v bývalé montážní hale Škody Plzeň. Jejím původním cílem bylo podporovat zájem mladých lidí o technické a přírodovědné obory. Během svého působení se Techmania rozrostla do dalších prostor,

rozšířila svůj záběr na populárně vzdělávací programy pro žáky základních a středních škol, které rozšiřují školní výuku o koncipované programy v optice, magnetizmu, elektřině, mechanice, akustice, strojní a zbrojní výrobě a v občasné době o nové planetárium (astronomii).
Právě nová expozice planetária (v provizorním a zkušebním provozu) zaujala a oslovila účastníky kempu. Ukázka pohybu Země ve sluneční soustavě a pohyby Měsíce a ostatních planet přispěly k velkému zájmu frekventantů a vyvolaly řadu otázek. Bohužel, program proměny planety Země v čase, ještě nebyl v provozu (otevřen bude od 4. listopadu 2013).

2.2 Úterý 27. 8. 2013 – Plzeň

Návštěva plaveckého bazénu na Slovanech

V rámci relaxace po dopoledním testování navštívila zeměpisná skupina plavecký bazén. Po prohlídce a vyzkoušení všech nabízených možností proběhla také „praktická výuka“ v proudící řece (proudnice, zpětný vracák - protiproud, pohyb v rychle proudící vodě) a následně pokusy v tobogánu (rychlost pohybu v závislosti na velikosti tření – leh x sed). Příjemný relaxační pobyt byl zakončen neformálním povídáním o městě v teplé vířivce.

Panasonic

Exkurze do závodu spojená s výkladem a besedou. Navštívené provozy: výroba základních desek, sklady, kompletace, balení.
Panasonic je obchodní značka společnosti Panasonic, jednoho z největších výrobců spotřební elektroniky, řazeným Fortune 500 na 3. místo v odvětví elektronika a elektrotechnika. Společnost byla založena v roce 1918 v japonském městě Osaka panem Konosuke Matsushitou a vyrostla z prvních tří zaměstnanců k dnes bezmála 345 000 zaměstnancům. V současnosti má společnost Panasonic po celém světě přes 500 společností a téměř 345 000 zaměstnanců ve výrobě a marketingu s více než 15 000 výrobky, které uspokojují potřeby zákazníků.

Krátce z historie
Konosuke Matsushita se narodil jako nejmladší z osmi dětí 27. listopadu 1894 ve vesnici Wakayama jižně od Osaky. Svou kariéru zahájil jako učeň v opravně kol. Pak přešel do společnosti Osaka Electric Light Company do Osaky. O pár let později opustil svou dobře placenou práci, aby založil vlastní malou společnost, přestože měl našetřeno asi jen na měsíc dopředu. Historie společnosti Panasonic začíná okamžikem, kdy Konosuke Matsushita zakládá společnost Matsushita Electric Devices Manufacturing Works (společnost na výrobu elektrických zařízení) v roce 1918 se svou manželkou a švagrem. Prvními výrobky byly izolační desky a objímky pro elektrické lampy. Společnost postupně rozšiřovala své aktivity, a to nejen v Japonsku, ale též v zahraničí, v Číně a v Americe. V 60. letech 20. století společnost expandovala do Evropy a založila zde několik společností zaměřených na prodej a servis, výrobu i vývoj a výzkum. Konosuke Matsushita odstoupil z funkce prezidenta společnosti ve věku 66 let a pomáhal dál společnosti jako předseda představenstva. O 12 let později odešel do penze, stal se hlavním konzultantem a strávil spoustu let psaním inspirativních bestsellerů na téma jak správně podnikat. 27. dubna 1989 Konosuke Matsushita zemřel.

Panasonic v České republice

Společnost Panasonic, působí v České republice prostřednictvím společností Panasonic Marketing Europe GmbH, organizační složka Česká republika, Panasonic AVC Networks Czech, s. r. o., (PAVCCZ), Panasonic Automotive Systems Czech, s. r. o., (PACZ) a Panasonic Europe Software Development Laboratory, s. r. o., (PESDL). Hlavní prodejní značkou je Panasonic.

Panasonic Czech Republic, s. r. o., byla založena 10. srpna 1995 v Praze s cílem rozšířit obchodní aktivity na českém trhu. Hlavním úkolem této společnosti bylo dosáhnout maximální spokojenosti zákazníků poskytováním technické podpory, vytvářením prodejních kanálů, distribucí a činností v oblasti marketingu a reklamy.

1. července 2010 byla společnost Panasonic Czech Republic převedena na společnost Panasonic Marketing Europe jednající v České republice prostřednictvím své organizační složky, Panasonic Marketing Europe GmbH, organizační složka Česká republika. Firma v současné době v České republice prodává přes 800 druhů produktů, včetně 550 různých výrobků kategorie audio/video, 240 výrobků z oblasti telekomunikace a IT a 30 druhů domácích spotřebičů.

Do základní obchodní filozofie společnosti Panasonic, která stanovuje hlavní cíle společnosti, postoje a chování jejích zaměstnanců a pravidla, jimiž se propojují všechny pracovní činnosti, patří i aktivity sloužící ke zlepšování našeho životního prostředí a zvyšování životní úrovně celé společnosti. Proto je nedílnou součástí aktivit společnosti Panasonic také sponzoring rozmanitých projektů v oblasti kultury, sportu, vzdělání a charity. V dubnu 1997 zahájila v Plzni provoz továrna na výrobu televizorů Matsushita Television Central Europe, s. r. o., která v současnosti nese název Panasonic AVC Networks Czech, s. r. o. První televizory z této továrny byly dodány do SRN již v červnu 1997. PAVCCZ představuje jednu z nejrozsáhlejších zahraničních investic v České republice ve výši 4,2 miliardy korun. Od roku 1997 společnost vyrobila víc než 7,6 milionu klasických vakuových televizorů, v roce 2013 dosáhne produkce, dnes již plochých TV 38 mil. vyrobených kusů za rok. Počet zaměstnanců plzeňského závodu postupně stoupá až na současných 5000 lidí. Největší výrobce televizorů v Česku otevřel v Plzni i svou vlastní školu. Studium charakteru vnitropodnikového vzdělávacího programu je dvouleté při zaměstnání. Škola má tři odborné úrovně: nejnižší pro vedoucí částí výrobních linek, další pro mistry-specialisty a nejnovější pro supervizory a manažery. V Plzni má zůstat natrvalo. V únoru 2001 založila společnost Panasonic European Laboratories GmbH, sídlící v SRN, novou laboratoř v Plzni, nazvanou Panasonic Europe Software Development Laboratory, s. r. o. (PESDL) Společnost PESDL je součástí evropské sítě výzkumných a vývojových pracovišť společnosti Panasonic AVC Networks a je zaměřena na vývoj softwaru pro moderní přijímače digitální televize. Posledním významným projektem společnosti Panasonic v České republice bylo otevření nové továrny na výrobu autorádií firmy Panasonic Automotive Systems Czech, s. r. o., v Pardubicích. Společnost PASCZ byla založena v březnu 2001 jako dceřiná společnost firmy Panasonic, a její evropská výrobní základna. Rok poté, v březnu 2002, byla slavnostně spuštěna výroba v novém provozu, jehož výstavbu a rozvoj provázela investice o výši 3 miliardy korun. Společnost se specializuje na výrobu audiosystémů do automobilů pro evropský i mimoevropský trh a v současné době zaměstnává více než 1100 lidí. Roční produkce autorádií činí přes 1,6 milionu kusů.

Soutěž dvojic „ KUFR„

Známá televizní soutěžní hra aplikovaná na zeměpis, resp. na rozvoj myšlení, abstrakce a slovního vyjadřování. Soutěžící si vylosují soubor otázek obsahující 3 pojmy z každé skupiny zeměpisných témat. Jeden ze soutěžících se snaží popsat či jinak přiblížit výraz (pojem) tak, že se nesmí ve slovech použít stejný slovní základ. Druhý soutěžící, který nevidí napsaný text, snaží se uhodnout z nápovědy, o co jde. Časový limit pro každou dvojici je 5 minut.

Příklady pojmů:

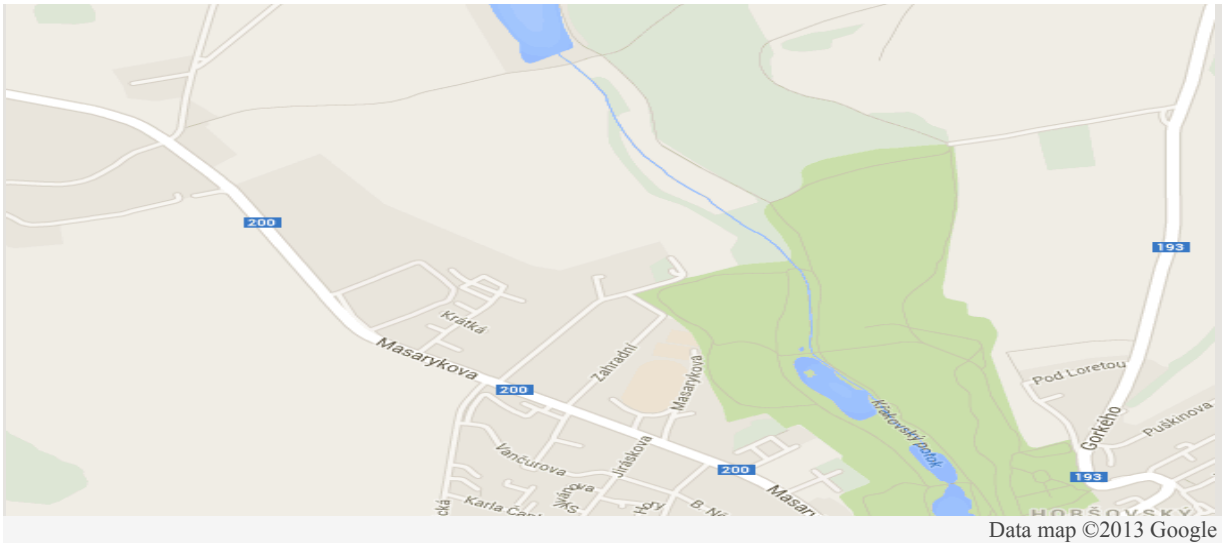
1. skupina – Suez, Olymp, Loira, Makalu, Ganga, Atacama, Ťan - Šan
2. skupina – Havana, Mekka, Hong – Kong, Auckland, Maracaibo
3. skupina – Nepál, Chile, Arktida, Polynésie, Vanuatu, Kolumbie
4. skupina – kras, průplav, fjord, mulat, gejzír, tajga, škrapy
5. skupina – vrásnění, rovnodennost, třetihory, eroze, velehory, vrstevnice, exhalace

Vítězí ta dvojice, která uhodla (poznala) nejvíce pojmů.

2.3 Středa 27. 8. 2013 – Chodsko

Gerresheimer spol. s. r. o. Horšovský Týn

Exkurze do zajímavého provozu, jehož začátek výroby v ČR je datován do r. 2001. Dnes je dominantním výrobcem plastových komponent a inzulínových per pro medicínský průmysl

Zahradní 282, Malé Předměstí, 346 01 Horšovský Týn

Původně německá firma byla založena v roce 1993 a jejím předmětem podnikání byla inženýrská činnost, zpracování plastů, výroba a opravy elektrických přístrojů pro domácnost. Vývoj výroby vedl k postupnému omezení výroby a oprav elektrických spotřebičů na úkor posílení programu medicínských výrobků. Od roku 2006 se jako nosný výrobek vyrábějí inhalátory pro astmatiky. Tento impuls vedl následně k rozšíření výbory z třech montážních

linek se zhruba 110 pracovníků na současných 500 zaměstnanců a s výhledem nárůstu do roku 2015 na 800 pracovníků. Výrobní sortiment se postupně rozšiřuje na cartridge pro krevní tresty, lepící sety na orgány, které se nešijí (plíce, játra), diabetická pera, části umělých ledvin, sety pro drogové testy, části nitroděložních tělísek.

V letech 2011/12 vyla postavena nová hala, takže v současné době lze vyrábět najednou na 86 lisech, je zde oddělení ručních montáží a pochopitelně oddělení čistých provozů. Vše pod přísným hygienickým monitoringem. Své budoucí spolupracovníky pro speciální a náročnou výrobu si firma vychovává učně v Domažlicích.
Firma Gerresheimer má celosvětová působnost – dceřiné podniky jsou dále ve Švýcarsku, Číně, Brazílii a USA.
Heslo koncernu: vše pro medicínu
Cílová skupina: lidé s onemocněním tzv. civilizačních chorob

Rybník
Komplexní geografická terénní praxe do malé pohraniční obce.
Sylabus:
Obec Rybník z pohledu přírodních a ekonomických poměrů.
Poloha: sz okraj Domažlického okresu, asi 2,4 km od státní hranice.
Zeměpisná poloha 49^0 31´ s. š. a 12^0 41´v. d. Katastr obce je protažen ve směru S-J v délce 13 km. Řídce zalidněný prostor, nejbližší větší sídla jsou přímým směrem vzdáleny cca 9 km (Poběžovice, Bělá n. Radbuzou a Hostouň). Nejbližší větší obec na německé straně je Stadlern v přímé vzdálenosti cca 5 km. Ekonomická poloha obce je nevýhodná, není zde kvalitní silniční sít, prakticky neexistující občanská vybavenost. Nedostatek pracovních příležitostí.

Geologická stavba okolí obce: širší okolí obce je součástí staré moldanubické oblasti Českého masívu. Má jednoduchou geologickou stavbu, kterou tvoří horniny proterozoika (starohor), paleozoika (prvohor) a kvartéru (čtvrtohor). Nejrozšířenější hornou jsou ruly a pararuly, které jsou místy prostoupeny žulovými tělesy a žílami křemene. Severně od obce se nachází drobné amfibolitové těleso (tmavě zelená až černá páskovaná hornina). Čtvrtohorní hlinitopísčité sedimenty vyplňují svahové deprese a údolní závěry. Směrem do údolí přecházejí do fluviálních (říčních) písčitohlinitých uloženin.

Reliéf krajiny: okolí obce lze typologicky zařadit mezi členité vrchoviny na vrásno-zlomových strukturách. Geomorfologicky je okolí Rybníka zařazeno do Českoleské oblasti, celku Český les, podcelku Čechovský les a dvou okrsků – Nemanické vrchoviny a Ostrovské vrchoviny. Vzhledem k údolní poloze obce, v Rybnické kotlině, je Rybník na Z ohraničen Medvědími horami (podokrsek Nemanické vrchoviny). Medvědí hory tvoří strukturně denudační hřbet (hrást) s příkřejšími východními svahy. Časté jsou lokality kryogenního (mrazového) zvětrávání – mrazové sruby, kryoplanační terasy a vrcholové suky. Významné vrcholy – Velký Zvon 862 m, Zvon 847 m, Železný vrch 789 m a Záseky 702 m. Východní ohraničení kotliny tvoří Pivoňské hory (podokrsek Ostrovské vrchoviny), které jsou hrástí s drobnými vrcholovými suky. Významné vrcholy – Starý Herštejn 877 m, Lysá 869 m, Velká skála 852 m a Mošna 716 m. Rybnická kotlina je tektonická sníženina protažená ve směru SSZ-JJV a místy je široká až 800 m. Kotlinou protéká v subsekventním údolí horní tok Radbuzy.

Klimatické poměry: klima odpovídá poloze katastru v horském pásmu Českého lesa. Rybník je položen v Rybnické kotlině na závětrné straně pohoří. Vrcholové partie hor jsou řazeny do chladné oblast (CH7), zbytek katastru, který leží v nižších polohách, do klimatické oblasti mírně teplé (MT3). Průměrné měsíční teploty vzduchu kolísají v rozmezí od -3^0 C v lednu do 16^0 C v červenci. Katastrem prochází roční izoterma 7^0 C, na hřebenech klesá průměrná roční teplota pod 6^0 C. Oblačnost území je průměrná až vyšší, počet zamračených dní v roce se pohybuje v průměru 130-140, počet jasných dní je v průměru 40-50. Nejvyšší oblačnost bývá v listopadu a v prosinci, nejnižší v září. Průměrná roční teplota přepočítaná z nejbližších meteorologických stanic je pro období 1961-1990 $6,7^0$ C. Převládající větry připadají z více než 50 % na západní kvadrant (JJZ až SSZ). Průměrné roční srážkové úhrny ve vrcholových partiích přesahují 800 mm, v nižších polohách klesají k 700 mm. Průměrný roční srážky v Rybníku činí za období 1961-1990 734,5 mm. Nejdeštivějšími měsíci je červen a srpen, nejsuššími leden a únor. Sněhová pokrývka leží v průměru kolem 80 dní v roce.
Hydrologické poměry: územím obce Rybník prochází v části obce Závist hlavní evropské rozvodí mezi úmořím Severního a Černého moře. Nejvýznamnějším tokem, odvádějícím vody do Dunaje je Nemanický potok, hlavním tokem odvádějící vody do Labe je Radbuza. Radbuza pramení na západním svahu Pivoňských hor, nedaleko od rozvodnice, v nadmořské výšce 689 m n.m. Pramenná oblast je tvořena třemi zdrojnicemi, které se bezprostředně stékají. Radbuza ústí po 111 km v Plzni do Mže a jejich soutokem vzniká Berounka. V části obce Závist, asi 2 km od pramene Radbuzy, klesá rozvodnice do nadmořské výšky 578 m. Dlouhodobý průměrný průtok ve stanici Bělá nad Radbuzou činí 0,56 $m^3.s^{-1}$. Nejvyšší vodnosti dosahuje Radbuza v době tání sněhu (únor až duben), nejméně vody je v řece koncem léta a začátkem podzimu (srpen až říjen).

Půdní poměry: sledovaná oblast se nachází na přechodu regionu horských podzolů a podzolů kambizemních a regionu kambizemí kyselých (kambiem – hnědá půda). Vrcholové partie a horní části svahů Pivoňských a Medvědích hor jsou pokryty kambizemí kyselou. Dolní části svahů jsou pokrytí pseudogleji (polygenetické půdy kyselé, vyvinuté na nezpevněných sedimentech). Podél Radbuzy a jejich přítoků se vyvinula glejová půda na říčních sedimentech (šířka pásma glejových půd kolísá od cca 200 m do zhruba 800). Na SZ okraji obce se nachází menší plocha rašeliništní půdy. Produkční potenciál zemědělských půd v údolní části je velmi nízký až střední, s malým až průměrným obsahem humusu v půdním profilu (málo kvalitní humus). Celé popisované území se řadí mezi lehké až středně lehké půdy. Využití zemědělského půdního fondu je výrazně omezeno sklonovými poměry.
Biogeografické poměry: z pohledu potencionální přirozené vegetace řadíme obec Rybník do jednotky acidofilních bučin a jedlin na minerálně chudých silikátových půdách. Výškový vegetační stupeň je submontánní až supramontánní. V nižších polohách jsou doprovodné podmáčené dubové bučiny. Hlavním reprezentantem v oblasti Rybníka byly bikové Bučiny. Biková bučina se vyznačovala jednoduchou vertikální strukturou, byla tvořena zpravidla jen stromovým a bylinným patrem. Původní struktura porostů se nezachovala, jako polopřirozené porosty lze označit porosty na západních svazích katastru. Podél vodotečí se objevují roztroušené olšiny, na prudkých západních svazích náznaky suťového lesa. Flóra je chudá, jednotvárná s výrazným zastoupením středoevropských druhů. Faunisticky náleží území do podhorského lesního typu, s významnými druhy: ježek západní, rejsek horský, netopýr severní, rys ostrovid, jeřábek lesní, z ptáků kulíšek nejmenší, sýc rousný, z obojživelníků mlok skvrnitý, z plazů ještěrka živorodá a zmije obecná. Tekoucí vody patří do pstruhového pásma.

Historie osídlení: první zmínka o obci Rybník pochází z roku 1748, o Liščí hoře, která byla součástí obce Rybník již 1591. Osídlení Českého lesa je však staršího data. Dokazují to nálezy keltských mincí v blízké Pivoni. Od 7. stol. osídlují toto území Slované, kolonizace je ukončena ve 14. stol. Hranice v této době není vymezena, je tvořena zalesněným pohraničním pásmem. Později se na osídlení podílí také německé obyvatelstvo. Zhruba od 16. století, po stabilizaci poměrů v Českém království, je oblast Českého lesa významněji hospodářsky využívaná (sklářství, pálení dřevěného uhlí, těžba dřeva, mlýny) a tím hustěji zalidněná. V roce 1900 žilo v Rybníku 388 Němců a 1 Čech. Po odsunu Němců po II. světové válce zůstal nepatrný zlomek původního obyvatelstva. Většina domů, ale i kostel z roku 1795, byly zničeny. Území se stalo hraničním pásmem s omezeným pohybem lidí. V roce 2000 žilo trvale v Rybníku pouze 175 obyvatel.

Hospodářství o oblasti podhůří Českého lesa: počátky využívání přírodního bohatství spadají do hlubokého středověku. Vedle významného lesního bohatství bylo území využíváno také zemědělsky. Jednalo se o podhorský a horský způsob hospodaření na půdách nízké bonity (úrodnosti). Významnou složkou řemeslné výroby byly dřevěné výrobky – trámy, šindele, mlýnské hřídele, chmelové tyče, špice na kola, bečky, mísy apod. Dalšími typickými řemesly bylo železářství, sklářství s výrobou keramiky. Po Mnichovské dohodě se Rybník stal součástí Třetí říše. Po válce došlo k vysídlení sudetských Němců, kraj osiřel a hospodářské vazby byly zpřetrhány. Vyhlášením hraničního pásma po roce 1948 byla hospodářská činnost prakticky utlumena. Pracovní příležitosti bylo možné najít pouze u Pohraniční správě, lesního závodu a zemědělské výrobě. Dnes jsou v Rybníku vhodné podmínky pro cestovní ruch – turistika, cykloturistika, a myslivost. Dopravní dostupnost je špatná a místní obyvatelé jsou v podstatě odkázáni na vlastní osobní dopravu.

2.3 Čtvrtek 28. 8. 2013 – jižní Čechy

Vodňany

Návštěva Střední rybářské školy ve Vodňanech. Prohlídka školního pokusnictví. Beseda.
Jediná rybářská škola v Československu, založená v roce 1920.
Prohlídka historické budovy – odborné učebny, specializované laboratoře (např. určování stáří ryb podle velikosti šupin,
Suterén – akvária, bohužel přes prázdniny s pouze odolnými druhy ryb, jinak exotické exempláře – např. Lezec, jeseter,
Návštěva školního pokusnictví (líhně, hajnice, rybníčky).
Potřeba vzniku školy zaznívala již od roku 1898 hlavně prostřednictvím Jihočeského rybářského sdružení, poté Zemské jednoty rybářské. Významná byla nabídka pozemků a finančního zajištění pro vznik školy ze strany města Vodňan (starosta Ferdinand Mašek). Tyto snahy na krátký čas oddálila 1. světová válka.

SRŠ Vodňany:

- založena roku 1920
- první čtyři roky se učilo v budově radnice
- od září 1924 se učí v nové budově
- v roce 1921 bylo zahájeno budování rybníčků na Školním pokusnictví, které slouží praktické výuce žáků
- výuka - škola byla až do roku 1953 dvouletá (mistrovská) a od roku 1947 čtyřletá

- v roce 1953 byl vytvořen účelový rybářský podnik – Školní rybářství Protivín (1435 ha), kde probíhají žákovské praxe. Škola hospodaří na vlastních rybářských revírech Blanice 3 a Zlatý potok.
- V období mezi válkami byla škola úzce spjata s Výzkumnou stanicí a Ústřední jednotou rybářskou. Škola měla až do roku 1992 působnost pro celou Československou federativní republiku
- od roku 1996 je při rybářské škole založena Vyšší odborná škola vodního hospodářství a ekologie. Studium je určené absolventům středních škol s maturitou a je 3leté.

SRŠ Vodňany je jedinou školou, jak v rámci České republiky, tak i v mezinárodním měřítku, vyučující studijní obor Rybářství.

Školní pokusnictví je jedním z účelových zařízení školy. Celý objekt byl postupně vykoupen od majitele velkostatků Jana Schwarzenberga z Hluboké nad Vltavou. V roce 1921 to byla louka Jordán pro výstavbu líhně a pokusných rybníčků, v roce 1924 pak hajnice. Již 1921 byla zahájena výstavba rybníčků a v srpnu téhož roku rybí líheň. Na školním pokusnictví se vyučuje:

- Individuální praxe žáků prvního a druhého ročníku SRŠ
- Terénní pracoviště pro různá cvičení z odborných předmětů
- Produkce ryb pro laboratorní cvičení (pro obecné rybářství, nemoci ryb a zpracování ryb)
- Produkce násadových ryb pro další účelová zařízení školy (výtěr a líhnutí pstruha potočního)
- Doplňková činnost – produkce raných stádií ryb pro prodej dalším podnikům (využití kapacity pro zlepšení rozpočtu školy)

Historie školního rybářství

Roku 1922 na základě pozemkové reformy došlo ke sloučení velkostatku Štěkeňského, Netolického a panství Protivínského a vzniklo rybářství, které se v roce 1953 vyčlenilo ze Státních statků a lesů Třeboň jako samostatná rybářská firma s názvem, který doznal v průběhu let několika změn, než se ustálil na současném názvu Školní rybářství Protivín.
V současné době Školní rybářství Protivín hospodaří na 236 rybnících o celkové výměře 1435 ha. Rybníky se nachází v oblasti mezi Píseckými horami, Šumavou a Českobudějovickou pánví. Jsou ve čtyřech okresech (Písek, Strakonice, Prachatice a České Budějovice). Školní rybářství hospodaří na některých velmi známých rybnících. Řežabinec (105 ha) je největším obhospodařovaným rybníkem a zároveň národní přírodní rezervací s výskytem mnoha druhů vodních ptáků. Lidovou písní je proslaven rybník Tálínský (53,5 ha). Známá vítězná bitva husitských vojsk s královskými vojsky u Sudoměře se odehrála na rybníku Škaredém (12,6 ha). V produkci tržních ryb tvoří cca 90 % kapr, z dalších druhů jsou chovány ryby jako lín, štika, candát, amur a tolstolobik.

SRŠ Vodňany obhospodařuje vlastní rybářské revíry. Oba revíry jsou tzv. účelové, to znamená, že jsou přednostně využívány pro účely výuky žáků školy. Ti se seznamují s hospodařením na rybářském revíru, účastní se vysazování násad, odlovů ryb elektrickým agregátem, tenatovými sítěmi, vězenci., údržby břehových porostů, jízkování atd.

Blanice 3. Mimopstruhový revír.

Je pravostranným přítokem Otavy. Má délku 14 km a výměru 20 ha. Hranice tvoří jez nad betonovým mostem v Milenovicích a bývalý mlýn Rožboudů v k. ú. Svinětice. K revíru patří čtyři tůně o celkové ploše 0,75 ha. Na revíru je povolen lov na celosvazové, jihočeské územní a místní mimopstruhové povolenky. Hlavní lovené druhy ryb jsou: kapr, lín, cejn, štika, okoun, jelci, plotice, úhoř, dále se vyskytují candát, sumec, lipan, perlín, cejnek, mník, ouklej, hrouzek aj.

Zlatý potok. Pstruhový revír

Je pravostranným přítokem Blanice o délce 48km. Pramení na jižním svahu Libína u obce Spálenec. Nalézá se v podhůří Šumavy, od Vodňan je vzdálen asi 20 – 40km. Je rozdělen na dvě části: chráněná rybí oblast jako zdroj generačních pstruhů obecných je v úseku Šipoun

– silniční most u Hracholusek, v ostatních úsecích je povolen sportovní rybolov na povolenky vydávané SRŠ (max. 30 ks ročně).

V dolní části jsou prokázány druhy pstruh obecný, lipan, hrouzek, mřenka, střevle, jelec, okoun, vranka a mihule potoční, v horních úsecích pstruh obecný a vranka. V některých místech se dosud vyskytuje perlorodka říční.

2.5 Pátek 30. 8. 2013 – Plzeň

Prazdroj

Exkurze do pivovaru spojená s výkladem. Navštívené provozy: vodárenská věž, sladovna, varna, pivovarské sklepy.

Právo várečné udělil 260 plzeňským občanům již Václav II. v roce 1295. Z roku 1307 pochází zmínka o pivovaru, který Wolfram Zwinilinger odkázal katedrále svatého Bartoloměje. Ve 14. století pak mohli vařit a prodávat pivo všichni měšťané. V roce 1501 je poprvé zmíněn městský pivovar. Kvalita vyráběného moku však silně kolísala a v únoru 1838 dokonce nechali radní vylít 36 sudů piva pro jeho „neschopnost požití a zdraví škodlivost“. Tato neblahá skutečnost vedla k tomu, že 2. ledna 1839 vzešlo z měšťanské schůze rozhodnutí o výstavbě pivovaru. Stavba započala 15. září téhož roku pod vedením Martina Stelzera. O tři roky později byl nový Měšťanský pivovar Plzeň dokončen. Pivovar měl vařit pivo bavorského typu, k čemuž byl z Bavor přizván a zaměstnán jako sládek Josef Groll. Ten v novém pivovaru uvařil premiérovou várku 5. října 1842. Naražena byla 11. listopadu, a ač nedopadla úplně dle očekávání, sklidila veliký úspěch. Staronová receptura tohoto piva je nyní známa a využívána po celém světě jako pivo plzeňského typu, právem nazývané po místě svého zrodu.

Josef Groll pracoval v Měšťanském pivovaru pouze do dubna 1845. Po něm však přišli na řadu další bavorští sládkové, kteří se střídali až do konce 19. století. 1. března 1859 si pivovar nechal zaregistrovat u Obchodní a živnostenské komory v Plzni ochrannou známku

Pilsner Bier – Plzeňské pivo a v roce 1898 Prazdroj – Urquell. Mezi další známky užívané v 19. století patří Plzeňský pramen, Prapramen, Měšťanské plzeňské či Plzeňský pravý zdroj. Již v prvním desetiletí existence si Měšťanský pivovar získal stabilní pozice v Praze a záhy expandoval i do Vídně. V roce 1862 slavil úspěch v Paříži, odkud byl jen krůček do Ameriky. V roce 1869 byl v Plzni založen akciový pivovar jako přímá konkurence Měšťanskému pivovaru, ale tomu se podařilo do 30. let 20. století získat většinu akcií. 13. září 1946 došlo ke znárodnění a sjednocení pivovarů pod hlavičkou národního podniku Plzeňské pivovary. Tento byl 1. června 1964 transformován na Západočeské pivovary se sídlem v Plzni a n. p. Plzeňský Prazdroj (pro export). Po revoluci vznikla akciová společnost Plzeňské pivovary a nakonec byla 1. září 1994 zapsána do obchodního rejstříku jako Plzeňský Prazdroj, a. s. V roce 1999 získal kontrolu nad a. s. Plzeňský Prazdroj koncern SABMiller. 30. září 2002 byla dokončena fúze a Prazdroj pod svoji hlavičku sjednotil Pivovar Radegast, a. s. a Pivovar Velké Popovice, a. s. V současnosti si tato skupina udržuje poloviční podíl na českém pivním trhu. Počátkem října 2008 byly na seznam kulturních památek České republiky zařazeny dvě stavby v areálu plzeňského pivovaru - Jubilejní brána a Vodárenská věž. Původní pivovar byl plánován na kapacitu 30 000 hl. ročně. V roce 1913 překročil roční výstav měšťanského pivovaru hranici 1 000 000 hl. a v současné době činí přes 5 000 000 hl. ročně. Produkce celé skupiny pak činí téměř 10 milionů hl. piva ročně.

Prazdroj je světlý ležák vyráběný spodním kvašením. Pivovar Prazdroj v roce 1993 instaloval pro kvašení piva tzv. Cylindrokonické tanky. Toto zařízení bylo zavedeno po náročných 5letých zkouškách a ověřování, kdy pokusné šarže dosahovaly objemů až 2000 hl. piva. Tradiční technologické parametry kvašení i dokvašování (zrání) piva tím nebyly nijak dotčeny, jak lze snadno dokázat porovnáním údajů o době kvašení a zrání piva z uvařené první várky v roce 1842 a současných technologických parametrů. Právě naopak, pivovar dosáhl významné standardizace a vyrovnanější kvality piva z jednotlivých várek. Pivo Pilsner Urquell (Prazdroj) je dnes možná jediným pivem svého druhu, jehož kvalita a chuťový charakter se za posledních 110 let nezměnily. Pivo Pilsner Urquell bylo a je charakteristické nižším obsahem alkoholu, tj. „jen“ 4,4 % obj., což vyplývá z tradičně nižšího prokvašení piva. Extrakt původní mladiny se mění, zatímco v roce 1972 byl 12,08 % hmotnosti, v roce 2006 již musel být méně než 12 %, protože Pilsner Urquell ležák byl u Celní správy veden jako 11 % a v roce 2011 byl u vzorku v průzkumu MF DNES stanoven 11,69 %. Hodnotou skutečného extraktu a obsahem hořkých látek, vyjádřeným v Mezinárodních jednotkách hořkosti, nemá pivo Pilsner Urquell v Čechách i ve světě konkurenci. Pilsner Urquell se vařil v roce 2007 již ve třech pivovarech - ruská Kaluga, polské Tychy a plzeňský pivovar. V roce 2011 bylo vaření piva v Polsku ukončeno.

Současná produkce:
Pilsner Urquell - světlý ležák s obsahem alkoholu 4,4 %, Prazdroj.
Gambrinus světlé výčepní - klasická desítka s obsahem alkoholu 4,1 %.
Gambrinus Premium - Dříve „dvanáctka“, světlý ležák s obsahem alkoholu 5 %.
Gambrinus se sníženým obsahem cukru - speciální světlé pivo s obsahem alkoholu 3,8 % určené pro diabetiky (pouze neoficiálně, neboť nesplňuje zákonná kritéria dia výrobku). Pouze lahvové.
Primus - světlé výčepní s obsahem alkoholu 4,2 %. Pouze lahvové.
Gambrinus Excelent - světlá jedenáctka ležák s obsahem alkoholu 4,7 %.
Master - polotmavý 13°, tmavý 18° a zlatý 15°

Historické podzemí Plzně

Exkurze do podzemí a Pivovarského muzea.

Labyrint chodeb, sklepů a studní vede pod celým historickým jádrem města Plzně a jeho celková délka je téměř 19 km. Navštívený prohlídkový okruh byl dlouhý asi 800 metrů a procházel v hloubce 9 až 12 metrů pod povrchem. Prohlídka začíná v takzvané lednici, která sloužila k uložení ledu. Lednice byla součástí důmyslného systému sklepů právovárečných domů – byla položena ve vyšším patře sklepů a odtud voda z tajícího ledu stékala do nižších prostor spilek a ležáckých sklepů a ochlazovala je. Podzemní prostory byly budovány s výstavbou prvních měšťanských domů ihned po založení města, tedy od konce 13. století. Poslední části podzemního systému byly vyhloubeny v 18. století. Sklepy byly původně budovány k udržování potravin. Neméně důležité bylo využití zdejšího podzemního systému pro výrobu piva**.** Ve sklepech právovárečných domů pivo kvasilo, zrálo a skladovalo se. Dalším důležitým využitím podzemí byl přístup k vodě, respektive ke studním a jímkám. Původně jich zde bylo 360. Postupem času byly sklepní prostory rozšiřovány a prohlubovány a někde vznikaly až tři patra vzájemně propojených sklepů. Podzemní systém se tak stal součástí obranného systému města v dobách válek, bojů a nepokojů. Podzemní chodby tehdy sloužily nejen jako bezpečné skladiště potravin a útočiště pro obyvatele Plzně, ale byly také využívány jako komunikační trasy. Díky archeologickým nálezům (vystavených podél prohlídkové trasy) z podzemních chodeb, studní a jímek, je možné se během prohlídky seznámit s každodenním životem středověkých obyvatel města Plzně. Závěr prohlídky končí v historické vodárně města Plzně z první poloviny 16. století, která je významnou technickou památkou a nejlépe zachovaným objektem svého druhu v Čechách. Zde je možné si prohlédnout zbytky čerpacího stroje z roku 1847 a komory pro vodní sloupy, přítokové štoly pro pohon stroje a repliku vodního kola poháněnjícího vodní stroje. Vodárenská věž byla také součástí hradebního obranného systému, protože byla zapojena do okruhu parkánové hradby. Prohlídka končí v budově Pivovarského muzea. Zde jsou vystaveny jednak předměty, které se používaly při výrobě piva a návštěvník má možnost si prohlídnout staré a zachovalé části – sklepy, sladovnu, varnu, vanu prokvašení a sklady.

3 Závěr

Založená tradice péče o talentovanou mládež v Plzeňském kraji (již čtvrtý rok) je velice kladně hodnocenou akcí (veřejnost – rodičové, kolegové ze škol) a je mezi soutěžícími populární a vyhledávaná (počet přihlášek). Každoročně se pořadatelé setkávají s mladými lidmi, kteří mají zájem o svůj obor, chtějí na sobě pracovat a hlavně neberou kemp jako formalitu, ale jako místo, kde naleznou jednak odpovědi na své otázky a jednak poznávají Plzeňský kraj během terénní výuky. Uvědomují si, že příroda a hospodářství jsou velice těsně propojeným systémem, který s sebou přináší řadu problémů a potíží. Začínají se orientovat a chápat problematiku rozvoje společnosti. Protože takovýto přístup není možný v klasické školní výuce (časová náročnost, organizace výjezdů), mají možnost účastníci kempu mnohem rychleji, a z jejich pohledu nověji, vše poznávat.

I letošní dotazníková šetření vyzněla jednoznačně kladně. Studenti byli spokojeni a jejich hodnocení náplně kempu a péče o ně bylo velice příjemnou četbou. Zde je na místě vyjádřit poděkování všem, kteří se zasloužili o udržení této myšlenky péče o talenty a byli ochotni

věnovat finance pro uskutečnění kempu. Jsme přesvědčeni, že vynaložené prostředky se znásobí v kvalitě přípravy našich žáků.

4 Literatura a prameny

Balatka, B. 1978. Regionální členění reliéfu Západočeského kraje.
Culek, M. 1996. Biogeografické členění České republiky.
Český hydrometeorologický ústav. 1996. Hydrologické charakteristiky vybraných vodoměrných stanic ČR.
Český les. 1991. Topografická mapa 1:50 000.
Český les – příroda, historie, život. 2005.
Demek, J. 1987. Hory a nížiny ČR.
Geografie obce Rybník. 2001.
Chlupáč, I., Štorch, P. 1992. Regionálně geologické členění Českého masívu na území ČR.
Chlupáč, I. 2002. Geologická minulost České republiky.
Neuhäuslová, Z. 1998. Mapa potenciální přirozené vegetace ČR.
Novák, P. 1993. Syntetická půdní mapa České republiky.
Plzeňsko – příroda, historie, život. 2008.
Procházka, Z. 1992. Český les – Domažlicko.
Quitt, E. 1975. Klimatické oblasti ČSR.
Rybník. Kronika obce 1. a 2. díl.

Internetové odkazy

http://www.panasonic.cz/html/cs
http://cs.wikipedia.org/wiki/Pivovar_Prazdroj
http://www.prazdroj.cz/cz/o-nas
http://www.panasonic.net
http://techmania.cz
http://cs.wikipedia.org/wiki/Vod
http://ichtyologie.agrobiologie.cz
http://www.srs-vodnany.cz/
http://www.plzenskepodzemi.cz/
http://cs.wikipedia.org/wiki/Plzen

5 Kontakt na autora

PaedDr. Jiří Suda
ZČU v Plzni
Fakulta pedagogická
E-mail: jirisuda@email.cz